

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoPr/8/2023
Identifikačné číslo spisu:	8720201821
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8720201821.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. O., narodeného XX. R. XXXX, J., Š. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Františkom Komkom, Prešov, Hlavná 27, proti žalovanému KAUF LAND Slovenská republika, v. o. s., Bratislava, Trnavská cesta 41/A, IČO: 35 790 164, zastúpenému advokátom JUDr. Pavlom Rakom, Bratislava, Palisády 29/A, o neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou a náhradu mzdy s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11Cpr/10/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. januára 2023 sp. zn. 22CoPr/2/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 31. januára 2023 sp. zn. 22CoPr/2/2022 zrušuje a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 23. marca 2022 č. k. 11Cpr/10/2020 - 128 určil, že I. skončenie pracovného pomeru žalobcu u žalovaného výpoveďou z 9. januára 2020 je neplatné a pracovný pomer žalobcu u žalovaného trvá, II. nárok žalobcu na náhradu mzdy vylúčil na samostatné konanie a III. priznal žalobcovi voči žalovanému náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd uznesením po právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne podľa § 38 ods. 1, § 61 ods. 1 a 2, § 63 ods. 1 písm. c), ods. 2 a ods. 4 Zákonníka práce, § 30f ods. 1 a 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 2, § 3, § 4 ods. 1 a 2 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami a vecne tým, že žalobca bol zamestnancom žalovaného na základe pracovnej zmluvy z 11. októbra 2000 v znení dohôd o zmene pracovnej zmluvy najskôr na dobu určitú do 30. apríla 2001, následne od 1. mája 2001 na dobu neurčitú na pozíciu „spolupracovník príjmu tovaru v zapracovaní“ s miestom výkonu práce Prešov. Žalobca 9. januára 2020 odmietol prevziať výpoveď danú žalovaným podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce z dôvodu, že žalobca ako zamestnanec stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu vzhľadom na zdravotný stav podľa lekárskeho posudku zo 7. januára 2020, pričom vo výpovedi je konštatované, že žalovaný nemá možnosť žalobcu zamestnávať a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce žalobcu v

pracovnej zmluve a žalovaný bol oboznámený, že pred podpisom tejto výpovede žalobca nedisponoval vhodným pracovným miestom, ktoré by mu mohol ponúknuť. Súd prvej inštancie mal za to, že namietaný lekársky posudok zo 7. januára 2020 má náležitosti podľa § 30f ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a je spôsobilý byť náležitým podkladom pre výpoveď danú zamestnávateľom podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce vo vzťahu k pracovnej pozícii žalobcu „pracovník prevádzky obchodu“, ručná manipulácia s bremenami. K dôvodu neplatnosti výpovede pre nesplnenie tzv. ponukovej povinnosti podľa § 63 ods. 4 Zákonníka práce súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaný nesplnil tzv. ponukovú povinnosť pred daním výpovede podľa § 63 ods. 4 Zákonníka práce, preto výpoveď z 9. januára 2020 je neplatná. Zistil, že k dátumu dania výpovede k 9. januáru 2020 žalovaný disponoval minimálne 14 voľnými pracovnými miestami na skrátenej úvazok v prevádzke na ul. Bardejovskej. Mal za nesporné, že prevádzka bola podľa letáku Kaufland otvorená 27. februára 2020 a k 9. januáru 2020 už boli potrební zamestnanci na výkon práce v súvislosti s prípravou otvorenia prevádzky, umiestňovania hnutelných vecí v prevádzke, ukladania tovaru a pod. Dospel k záveru, že žalovaný tým, že k 9. januáru 2020 neponúkol žalobcovi tieto voľné pracovné miesta, porušil povinnosť zamestnávateľa pred daním výpovede v zmysle § 63 ods. 4 Zákonníka práce, ktorá je sankcionovaná neplatnosťou výpovede. K procesnej obrane žalovaného, že žalobca neoznačil pracovné miesto, ktoré bolo k 9. januáru 2020 voľné, súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca v priebehu konania uvádzal, ktoré pracovné miesta boli podľa jeho názoru voľné, v závere pojednávania presne označil 14 voľných pracovných miest na ul. Bardejovskej na kratší pracovný úvazok. Obranu žalovaného, že k voľným pracovným miestam na ul. Bardejovskej nemal ponukovú povinnosť, keďže ul. Bardejovská sa nachádza v obci Ľubotice, nie v mieste výkonu práce žalobcu uvedeného v pracovnej zmluve - meste Prešov, považoval za formalistickú, alibistickú a v určitom zmysle v rozpore s dobrými mravmi, keď obec Ľubotice je s Prešovom v súčasnosti prakticky zrastená a na tejto časti sa nachádza sídlisko Pod Hájom, mnoho ďalších obytných domov, či nízkoenergetických domov a podľa vyjadrenia žalobcu od miesta bydliska Š. XX, Prešov má bližšie k prevádzke žalovaného na ul. Bardejovskej ako k prevádzke žalovaného na ul. Levočskej. Súd prvej inštancie neakceptoval procesnú obranu žalovaného, že voľné pracovné miesta boli iba v pozícii „pracovník prevádzky obchodu“ vzhľadom na rozhodnutie o organizačnej zmene u žalovaného od 1. marca 2020, na ktoré podľa lekárskeho posudku nebol žalobca zdravotne spôsobilý na dvíhanie bremien a podľa súdu prvej inštancie to však neznamenalo, že nebol spôsobilý zo zdravotného hľadiska na pozície „práca v pokladni, upratovacie práce, ukladanie tovaru bez dvíhania bremien, dvíhanie bremien za pomoci vysokozdvížneho vozíka, činnosti na príprave pekárenských výrobkov, obsluha pri mäsových výrobkoch“. Konštatoval, že i keď v rámci organizačnej zmeny bola zrejma pracovná náplň „pracovníka prevádzky obchodu“, nič nebránilo žalovanému špecifikovať žalobcovi v pracovnej zmluve časť pracovnej náplne pracovníka prevádzky obchodu, ktorá by zodpovedala jeho zdravotnému stavu. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že žalovaný preklasifikovaním a unifikovaním pracovných pozícií do jednotnej pozície „pracovník prevádzky obchodu“, nenaplnil podmienky vyplývajúce z § 63 ods. 1 písm. d) Zákonníka práce, keď žalobca síce v dôsledku zdravotných problémov s chrbticou nebol spôsobilý manipulovať s bremenami s hmotnosťou v zmysle Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 281/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, nakoľko však žalovaný zlúčil dovtedy rôznorodé pracovné pozície, nedošlo k úplnej, ale len čiastočnej strate predpokladov na výkon dohodnutej práce. Samotnú zmenu organizačnej štruktúry u žalovaného od 1. marca 2020, zriadenie jednej pozície „pracovník prevádzky obchodu“, do ktorej sú zahrnutí zamestnanci na všetkých okrem riadiacich pozícií, považoval súd prvej inštancie najmä vo vzťahu k plneniu tzv. ponukovej povinnosti ku všetkým prípadným zamestnancom i do budúcnosti za špekulatívnu, s cieľom zneužitia na škodu zamestnanca ako slabšej strany v pracovnoprávnom vzťahu, i keď pre žalovaného ako zamestnávateľa efektívnu. Nárok žalobcu na náhradu mzdy v súlade s § 166 ods. 2 CSP vylúčil na samostatné konanie. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 31. januára 2023 sp. zn. 22CoPr/2/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti spornej Výpovede. Z vykonaného dokazovania mu vyplynulo, že žalovaný

ku dňu podania výpovede, t. j. k 9. januáru 2020 disponoval 14-timi pracovnými pozíciami pracovníka prevádzky obchodu na skrátenej úvazok na ul. Bardejovskej v Ľuboticiach, čo je prakticky miesto výkonu práce Prešov, ktoré však žalovaný neponúkol žalobcovi z dôvodu existencie lekárskeho posudku o dlhodobej nespôsobilosti žalobcu na prácu, pri ktorej dochádza k ručnej manipulácii s bremenami. Podľa žalovaného je táto pozícia univerzálna na pokrytie všetkých operatívnych činností, ktoré sú potrebné na prevádzku filiálky od prijatia tovaru od dodávateľa až po predaj zákazníkovi a pri každej činnosti sa vyžaduje dvíhanie bremien. Zhodne so súdom prvej inštancie aj odvolací súd konštatoval, že žalovaný ako zamestnávateľ mohol v rámci ponuky pracovného miesta prispôbiť obsah pracovnej náplne žalobcu na pracovnej pozícii pracovníka prevádzky obchodu, navyše aj na skrátenej úvazku tak, aby zodpovedal jeho zdravotnému stavu nespôsobilému na dvíhaní bremien. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na listinný dôkaz, ktorý predložil žalovaný v konaní a to profil pracovného miesta Kaufland na pozícii pracovníka prevádzky obchodu, v ktorom boli zadefinované zverené pracovné úlohy. Uviedol, že vychádzajúc zo zdravotného stavu žalobcu by podľa tohto profilu mohla byť žalobcovi ponúknutá pracovná náplň, ktorá by napríklad vo filiálke zahŕňala vybavovanie reklamácií a zákazníckych záruk, resp. vybavovania reklamácií na oddelení Pokladne podľa predpisov na informáciách, obsluha predaja na oddeleniach pekárenských výrobkov, ovocia, zeleniny, mäsa, hydiny bez dvíhania bremena, uskutočňovanie denného znižovania cien, vykonávanie aktívnej ponuky tovaru či rozvíjania konceptu predajných akcií - Non Food. Bol názoru, že o nemožnosť ďalej zamestnávať zamestnanca ide len vtedy, ak zamestnávateľ nemá pre zamestnanca žiadnu prácu; len v prípade absolútnej nemožnosti ponuky takejto práce, pričom o tento prípad podľa odvolacieho súdu nešlo. Odvolací súd konštatoval, že zamestnávateľ musí ponúknuť pracovníkovi pred výpoveďou predovšetkým to voľné miesto, ktoré sa vzhľadom na jeho zdravotný stav, pracovné schopnosti a kvalifikáciu javí pre neho ako vhodné, pričom v tomto prípade profil pracovnej pozície pracovníka prevádzky obchodu umožňoval zmenu dojednaných pracovných podmienok pred skončením pracovného pomeru tak, aby rešpektovala závery lekárskeho posudku zo 7. januára 2020. Odvolací súd záverom poznamenal, že si uvedomuje, že z pohľadu zamestnávateľa nie je ideálna situácia ponúknuť prácu zamestnancovi, ktorý nemôže plnohodnotne vykonávať všetky pracovné úlohy na pracovnej pozícii pracovníka prevádzky obchodu pre zdravotné dôvody. No v tomto smere, ako správne poznamenal súd prvej inštancie, mal žalovaný pristupovať ústretovo voči zamestnancovi, ktorý už vyše 20 rokov pracoval pre neho, keď sa nepochybne táto práca podpísala pod súčasný zhoršený zdravotný stav žalobcu, dojednať pracovné podmienky zodpovedajúce jeho zdravotnému stavu, minimálne aspoň na určitý čas a až následne, po zistení, že takáto úprava pracovných podmienok žalobcu je nevyhovujúca, zvážiť možnosti jeho ďalšieho zamestnávania. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vytkol odvolaciemu súdu, že vo svojom rozhodnutí sa nevyjadril (i) k jeho argumentácii o nevyhnutosti dvíhať bremená pri každej jednotlivjej činnosti, o ktorej sa súd prvej inštancie domnieval, že by ju žalobca mohol vykonávať, (ii) k jeho právnej argumentácii podávajúcej výklad § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce, podľa ktorého zamestnávateľ nemá povinnosť v rámci tzv. ponukovej povinnosti vytvárať pre konkrétneho zamestnanca pozíciu na mieru a (iii) k jeho právnej argumentácii, vysvetľujúcej irelevantnosť pracovného inzerátu z 15. augusta 2020 vo vzťahu ku skutkovému stavu. Uviedol, že dôvodom výpovede v danom prípade bola dlhodobá nespôsobilosť zamestnanca na výkon dojedanej práce, t. j. dôvod podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce, avšak súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí odkazuje na nenaplnenie výpovedného dôvodu podľa § 63 ods. 1 písm. d) Zákonníka práce, ktorý sa nevzťahuje na predmetný skutkový stav. Poukázal na to, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí opakovane použil ustanovenie § 63 ods. 4 Zákonníka práce v spojení s ponukovou povinnosťou, ktoré sa taktiež nevzťahuje na predmetný skutkový stav. Zdôraznil, že súd prvej inštancie v bode 40. rozsudku použil ďalšie ustanovenie o výpovednom dôvode, ktoré sa nevzťahuje na skutkový stav prejednávanej veci a to § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Konštatoval, že týmito vadami, ktoré spôsobujú zmatečnosť právnej argumentácie v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie sa odvolací súd nezaoberal a nijakým spôsobom nevysporiadal. Za otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli riešené považoval otázky (i) či tzv. ponukovú povinnosť zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2

písm. b) zákonníka práce je potrebné vykladať tak široko, že zamestnávateľ má zamestnancovi, ktorý je dlhodobo nespôsobilý na výkon dohodnutej práce aktívne vytvoriť pracovné miesto na mieru, (ii) či tzv. ponuková povinnosť zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2 písm. b) zákonníka práce má byť vykladaná tak, že zamestnávateľ má povinnosť prispôbovať svoju organizačnú štruktúru tomu, aby vytváral pracovné pozície pre zamestnancov, voči ktorým mu v budúcnosti môže vzniknúť ponuková povinnosť. Bol názoru, že sudy nižších inštancií išli nad rámec zákonného ustanovenia, keď stanovili, že na základe ponukovej povinnosti podľa § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce mal žalobcovi vyselektovať niektoré činnosti z jeho pôvodnej pracovnej náplne a tieto mu ponúknuť ako vhodnú prácu. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že by mal dojednať pracovné podmienky so žalobcom „aspoň na určitý čas“, nakoľko ponúkaná práca nemôže byť dočasná. Uviedol, že organizačná zmena učená k 1. marcu 2020 mala ten význam, že všetky pracovné pozície na filiálkach kvôli efektívnosti fungovania zlúčili do pracovnej pozície „pracovník prevádzky obchodu“ a preto v čase dania výpovede nemal pre žalobcu inú pracovnú pozíciu, než je „pracovník prevádzky obchodu“, na výkon ktorej bol žalobca uznaný za dlhodobo nespôsobilého. Nesúhlasil so súdom prvej inštancie, ktorý takúto zmenu považoval za špekulatívnu. Poukázal na to, že ustanovenie § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce nezakladá pre zamestnávateľa povinnosť vytvárať nové pracovné pozície a nemôže zakladať ani povinnosť aktívne prispôbovať svoju organizačnú štruktúru tomu, aby ich v budúcnosti mohol vytvárať. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietal. Zároveň navrhol odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, poskytol primerané odpovede na odvolacie námietky a jeho úvahy a z nich vyvedené závery, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou

dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákona zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia a s tým spojenú jeho nepreskúmateľnosť.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v opravnom konaní. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

14. Dovolací súd v tejto súvislosti osobitne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne

konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

15. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, z hľadiska vyššie definovaných požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia a s tým súvisiace právo na spravodlivý proces, nemôže v kontexte celého súdneho konania obstáť.

16. V posudzovanej veci predmet sporu spočíval v posúdení neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou z 9. januára 2020, danej žalovaným žalobcovi.

16.1. V predmetnej Výpovedi sa okrem iného uvádza, že: „V zmysle ustanovenia § 63 ods. 1 písm. c/ zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce ukončuje zamestnávateľ pracovný pomer výpoveďou z dôvodu, že zamestnanec stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu vzhľadom na zdravotný stav podľa lekárskeho posudku zo dňa 07. 01. 2020.“.

16.2. Žalovaný svoje výhrady v súvislosti s výkladom výpovede v podanom odvolaní upriamil na skutočnosť, že pri práci pracovníka prevádzky obchodu nie je jediná činnosť, pri ktorej by zamestnanec nedvíhal bremená a poukázal na to, že požiadavka súdu prvej inštancie, že „nič nebránilo žalovanému špecifikovať žalobcovi v pracovnej zmluve časť pracovnej náplne pracovníka prevádzky obchodu, ktorá by zodpovedala jeho zdravotnému stavu“ je nad rámec zákona, keď ponuková povinnosť v zmysle § 63 ods. 4 písm. b) Zákonníka práce síce znamená ponuku akejkoľvek vhodnej práce, avšak zamestnávateľ nie je povinný vytvárať pracovnú pozíciu na mieru pre konkrétneho zamestnanca. Namietal, že týmito odvolacími dôvodmi sa odvolací súd nezaoberal. Odvolací súd v tejto súvislosti v ods. 25. odôvodnenia uviedol, že „žalovaný ako zamestnávateľ mohol v rámci ponuky pracovného miesta prispôbiť obsah pracovnej náplne žalobcu na pracovnej pozícii pracovníka prevádzky obchodu, navyše aj na skrátenom úväzku tak, aby zodpovedal jeho zdravotnému stavu nespôsobilému na dvíhaní bremien“. Zároveň dodal, že podľa názoru odvolacieho súdu profil pracovnej pozície pracovníka prevádzky obchodu umožňoval zmenu dojednaných pracovných podmienok pred skončením pracovného pomeru tak, aby rešpektovala závery lekárskeho posudku zo 7. januára 2020.

16.3. Najvyšší súd pripomína, že zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov, ak a/ sa zrušuje alebo premiestňuje zamestnávateľ alebo jeho časť, b/ sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na písomné rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia, o znížení stavu zamestnancov s cieľom zvýšiť efektívnosť práce alebo o iných organizačných zmenách, c/ zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, alebo ak ju nesmie vykonávať pre chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou, alebo ak na pracovisku dosiahol najvyššiu prípustnú expozíciu určenú rozhodnutím príslušného orgánu verejného zdravotníctva (§ 63 ods. 1 písm. a/ až c/ Zákonníka práce. Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak nejde o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, iba vtedy, ak a/ zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, b/ zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce alebo sa podrobiť predchádzajúcej príprave na túto inú prácu (§ 63 ods. 2 Zákonníka práce). Ustanovenie § 63 ods. 2 Zákonníka práce upravuje tzv. ponukovú povinnosť zamestnávateľa pri výpovedi danej z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) až c) Zákonníka práce, ktorej splnenie je hmotnoprávnou podmienkou platnosti výpovede. Zamestnávateľovi dáva dve alternatívy. Po prvé, ak nemá možnosť zamestnanca

nadalej zamestnávať, čo treba vykladať tak, že nemá pre zamestnanca žiadnu prácu (ide tu o tzv. absolútnu nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať), ponukovú povinnosť nemá. Po druhé, ak má pre zamestnanca také voľné pracovné miesto, ktoré je pre neho vhodné, je povinný predtým, než dá zamestnancovi výpoveď, túto prácu zamestnancovi ponúknuť, inak nie je splnená podmienka uvedená v ustanovení § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce a výpoveď je preto neplatná, treba uviesť, že splnenie podmienok pre existenciu ponukovej povinnosti zo strany zamestnávateľa, t. j. či zamestnávateľ má, resp. nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, treba posudzovať podľa stavu, ktorý tu je v čase dania výpovede. Rozhodujúcou pri ponukovej povinnosti je skutočnosť, či sa daná pracovná pozícia nachádza v organizačnej štruktúre zamestnávateľa, pričom musí byť vedená ako neobsadená.

16.4. V nadväznosti na vyššie uvedené východiská dovolací súd vyhodnotil ako dôvodnú tú časť oponentúry žalovaného, podľa ktorej odvolací súd dostatočne nezdôvodnil, na základe čoho, resp. na základe uplatnenia akých výkladových metód dospel k záveru, že „žalovaný ako zamestnávateľ mohol v rámci ponuky prispôbiť obsah pracovnej náplne žalobcu na pracovnej pozícii pracovníka prevádzky obchodu, navyše aj na skrátenom úväzku tak, aby zodpovedal jeho zdravotnému stavu nespôsobilému na dvíhanie bremien“. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný vo svojich vyjadreniach či prednesoch v priebehu základného konania opätovne namietal, že nedisponuje pracovným miestom, pri výkone ktorého by nedochádzalo k dvíhaniu bremien a zároveň namietal, že nie je jeho povinnosťou ako zamestnávateľa v rámci ponukovej povinnosti vytvárať pre konkrétneho zamestnanca pozíciu na mieru.

17. Pokiaľ odvolací súd pri posudzovaní ponukovej povinnosti bez podrobnejšieho odôvodnenia konštatoval, že žalovaný ako zamestnávateľ mohol v rámci ponuky prispôbiť obsah pracovnej náplne žalobcu, tak možno spoľahlivo uzavrieť, že sa nevysporiadal s odvolacími námietkami žalovaného, v dôsledku čoho napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je logicky a vyčerpávajúcím spôsobom odôvodnený. Dovolateľ súčasne nedostal dostatočnú odpoveď na (pre neho) významný odvolací argument, spočívajúci v poukaze na skutočnosť, že súd nebol oprávnený vymedziť jednotlivé činnosti, ktoré by žalobca ne/mohol vykonávať a zároveň, že nie je jeho povinnosťou ako zamestnávateľa v rámci ponukovej povinnosti vytvárať pre konkrétneho zamestnanca pozíciu na mieru. Túto argumentáciu je súčasne potrebné považovať za podstatné tvrdenie v zmysle § 387 ods. 3 CSP, nakoľko išlo o námietku, ktorá je relevantná, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jej preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) mohla priniesť priaznivejšie rozhodnutie pre dovolateľa. Absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami odvolateľa v (dokonca aj skrátenom rozhodnutí, pričom v posudzovanom prípade o taký prípad nešlo - pozn. dovolacieho súdu) odôvodnení odvolacieho súdu je takým nedostatkom rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 314/2018, ZNaU 47/2018).

18. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces [čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP], pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

19. Po relevantnom vyhodnotení právne významných otázok ohľadom dodržania povinnosti riadne odôvodniť rozhodnutie (ktoré má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese) dovolací súd uzatvára, že uvedené nedostatky odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu majú v danom prípade za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaného procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

21. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska ďalších vyslovených námietok a opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.